

v rámci této dělby práce věnuje sociologicko-politické problematice práce v pospolitostech pracovních skupin a osazenstev průmyslových závodů. Jde o tzv. „Gemeinschaftsarbeit“, která je pojímána jako určitý kvalitativní stupeň vývoje socialistických společenských vztahů vůbec a jako dynamický proces utváření kolektivů na základě pracovní kooperace. Jde podle toho o komponent sebeutváření socialistické společnosti. Na druhé straně pak jde o otázku vývoje osobnosti v kolektivu. Výzkumné zaměření, které se na základě tohoto teoretického přístupu realizuje, ve značné míře navazuje na hnutí kolektivů socialistické práce.

Toto zaměření slibuje plodné a prakticky i teoreticky významné výsledky především potud, pokud chce zkoumat předpoklady utváření pocitu odpovědnosti pracovníků za podnikový celek, integraci malých pracovních skupin do celkové dynamické struktury podniku, vzájemný vliv mezi prací v podnikové pospolitosti a zevními podmínkami danými zejména činností pracovníků v jejích volném čase. Na tomto tématu pracují Hahn, Alexová, Taubert a jiní.

Předpoklady a předběžné výsledky tohoto výzkumu byly projednány na kolokviu k tématu *Die produktive Funktion sozialistischer Gemeinschaftsarbeit* (Produktivní funkce práce v socialistické pospolitosti). Konalo se 16. II. 1967 v Berlíně.

Úvodní referát podal zprávu o prvních výsledcích kolektivního výzkumu.

Nejdůležitější skupiny podmínek ovlivňujících práci v pospolitosti byly v něm ucleněny takto: pracovní podmínky, informace, úloha vedoucího, stav uvědomění, stavění úkolů, kontinuita kolektivu, společenské vztahy v kolektivu, personální složení, kvalifikační struktura a integrace kolektivu v podniku. Výzkum vzorku pracovníků z několika strojírenských a chemických závodů ukázal, že dělníci považují za nejdůležitější podmínky dobrého vedoucího brigády a dobré vztahy vzájemné důvěry v brigádě. Referát konstatoval jejich mimořádný význam pro úspěšnou a produktivní práci.

Autor této zprávy přednesl referát o dichotomii institucionálních (formálních) a pospolitostních (neformálních) autorit v pracovních skupinách. Na základě faktického materiálu z výzkumů vyznačil specifické vlastnosti a nezastupitelnost každé z nich, přičemž je možná a žádoucí určitá míra jejich sbližení (optimální, nikoliv maximální míra identifikace).

V diskusi se projevil nesouhlas s takto stavěnou dichotomií. Na druhé straně prof. Schulz z Lipska naznačil, že v pojetí praktického významu studia pracovních skupin dochází k dvěma nežádoucím extrémům: buď k úplnému popírání významu znalosti neformálních vztahů pro řídicí práci anebo naopak k představě, že vedoucí pracovníky lze jmenovat do funkcí jen na základě sociometrického testu. Je však nutná optimalizace, která vidí v míře neformálních sympatií významné, ne však jediné směrodatné kritérium pro činnost vedoucích orgánů.

Alexová uvedla údaje o vlivu vztahů v pracovních skupinách pro práci celého osazenstva závodu. Zabývala se též těsnými vztahy mezi pracovní satisfakcí a podmínkami pro práci v podnikové pospolitosti.

Kolokvium ukázalo možnosti výzkumné spolupráce některých našich sociologických pracovišť se sociology z NDR v otázkách sociálního systému závodu, identifikace pracovníků s tímto systémem a integrace malých pracovních skupin do něho.

Dragoslav Slejška

Zpráva o mezinárodním semináři Volný čas a rekreace v rozvojových zemích

Ve dnech 2.—9. 12. 1966 se konal v Havaně na Kubě mezinárodní seminář pořádaný UNESCO, CIEPS a INDER. Opíral se o zkušenosti z regionální konference UNESCO v r. 1964 konané pro evropské země v Praze. Z členů autorského kolektivu připravujícího hlavní referát pro tuto konferenci byli proto kubánskou stranou pozváni dr. O. Klein, který pomáhal tvořit koncepci a organizaci konference v Havaně z pověření UNESCO, dr. B. Filipcová, která zaslala referát (byla v téže době v Paříži) a doc. dr. J. Kohout, který se konference zúčastnil jako člen čs. delegace (příspěvek: *Rízení ekonomiky a některé aspekty sociologie volného času*). Delegaci dále tvořili: prof. MUDr. F. Janda, prof. dr. Anton Jurůvský, doc. dr. Z. Šprynar, dr. Z. Teplý a generální sekretář Čs. komise UNESCO O. Kaisr.

Konference jednala za účasti více než sta delegátů ze čtyřiceti dvou zemí. Již tento fakt ve spojení s místem, kde byla konána, je významný i mezinárodně politicky. Generální sekretářkou konference byla Aida Santamaria, jedna z blízkých spolupracovnic Fidela Castra, jejíž činnost byla vysoce hodnocena všemi účastníky konference. Vedle známého revolučního činitele Kuby — Nuñeze Jimenese, presidenta Akademie věd, který přednesl první den hlavní referát, vystoupil na zahájení Sir Philip Noel-Baker, člen britského parlamentu a nositel Nobelovy ceny, M. Keita, ministr republiky Mali, prof. A. Szalai, vedoucí výzkumného centra OSN, člen Maďarské akademie věd aj. Za kubánskou vládu pozdravil konferenci ministr zahraničí Raul Roa, závěrečný projev pronesl ministr školství José Llanusa. Plenárnímu zasedání byly věnovány první a poslední den konference, jinak probíhala jednání v sekcích (sociální hodnoty a volný čas, mládež, sport, urbanistika, metody a techniky výzkumu). Nejčetněji byly zastoupeny prvé dvě sekce: předsedou prvé sekce byl sovětský delegát akademik G. Osipov, předsedou druhé sekce ministr M. Keita. Jednání probíhalo ve španělštině, francouzštině a angličtině.

Prof. Szalai se v poněkud obecně pojatém referátu zabýval vědeckotechnickou revolucí a zkoumal úlohu volného času ve vývoji moderní společnosti. Nuñez Jimen-